

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Globalizace jako sociální problém

Autor práce: Matouš Neckář

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Neckář Matouš

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Globalizace jako sociální problém

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Globalization as a Social Problem

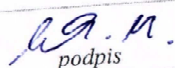
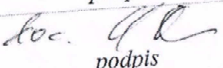
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD

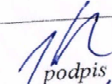
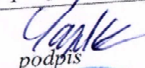

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Prosinec 2021

Cíl bakalářské práce: Cílem bakalářské práce bude analyzovat globalizaci jako pojem a zkoumání možných hrozeb a jejich dopadů na společnost. Poukázat na kybernetické hrozby nebo problémy jako globální terorismus, kterým globalizace zlepšuje podmínky se rozrůstat. Další část se bude věnovat vztahům globalizace s náboženstvím, kulturou, nebo politikou.

Mezi základní metody práce bude patřit metoda komparace, a syntézy.

Student: Matouš Neckář	30.1.2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD	3.2.2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	14.2.2022 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.2.2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	14.2.2022 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce panu doc. Ing. Jaroslavu Slepeckému,
Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

NECKÁŘ, M. *Globalizace jako sociální problém*: Bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. 2021. Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D.

Klíčová slova: Globalizace, etapy, nadnárodní společnosti, terorismus, kybernetika, sociologie, důsledky

Tématem bakalářské práce je globalizace jako sociální problém, Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat spojení mezi globalizací a hrozbami, které ovlivňují sociální sféru a jejich syntézu. Práce se bude věnovat jejímu historickému vývoji v etapách, dále problematice kde jsou zahrnuty pozitiva, negativa globalizace a globální bezpečnostní problémy spojené s terorismem a obchodem zbraní, nebo kybernetickými hrozbami v souvislosti s dopadem globalizace na sociální sféru. Součástí práce jsou rovněž reálná doporučení jakými prostředky a postupy je možné se kyberterorismu bránit.

ABSTRACT

NECKÁŘ, M. *Globalization as a Socio Problem.*: Region České Budějovice: The College of European and Regional Studies, z. ú. 2021. s. Leader of bachelor thesis: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D.

- **Key words:** Globalization, Etaps, multinational company, terrorism, cybersecurity, sociology, consequences

The topic of the bachelor thesis is globalization as a social problem. The main goal of the bachelor thesis is to analyze the connection between globalization and threats that affect the social sphere and their synthesis. The work will focus on the historical development in stages, as well as issues where the positives, negatives of globalization and global security issues associated with terrorism and arms trade, or cyber threats in connection with the impact of globalization on the social sphere. Part of the work are also real recommendations by what means and procedures it is possible to defend against cyberterrorism.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Globalizace.....	11
2.1 Historie globalizace	13
2.2 První etapa globalizace.....	14
2.3 Globalizace ovlivněná 1. a 2. světovou válkou	15
2.4 Třetí období - aktuální globalizační proces	16
3 Problematika globalizace	19
4 Globální bezpečnostní problémy.....	22
4.1 Kybernetické Hrozby	23
4.1.1 Kybernetické hrozby z pohledu strategie ČR.....	23
4.1.2 Kybernetické útoky	24
4.1.3 Nástroje k detekci kybernetických útoků.....	27
4.1.4 Kybernetická hrozba	28
4.1.5 Pachatelé kybernetické kriminality	28
4.2 Terorismus.....	30
4.2.1 Příklady teroristických organizací ve světě.....	31
4.2.2 Typologické rozdělení terorismu	34
4.2.3 Globální terorismus.....	35
5 Sociální důsledky globalizace	38
5.1 Časová komprese.....	39
5.2 Kulturní pluralita	41
5.3 Vývoj vztahů mezi kulturami	42
5.4 Vztah mezi náboženstvím a globalizací	44
5.5 Globalizace a Politika.....	44
5.6 Globalizace a Dopad na člověka	46

5.7	Ekologické dopady globalizace.....	48
5.8	Globalizace a její dopad na společnost v ČR	50
	Závěr	52
	Seznam použitých zdrojů	53
	Seznam zkratk	57
	Seznam tabulek a grafů	58

Úvod

Jako předmět své bakalářské práce jsem si vybral téma Globalizace jako sociální problém, hlavně z důvodu toho, že pojem globalizace je všude kolem nás. Globalizace ovlivňuje, jak události na světě na globální úrovni, tak ale i život každého z nás, proto je důležité, abychom věděli jak pojem popsat a dokázali rozlišit co je jeho důsledkem a co nikoliv.

Na úvod by bylo dobré si definovat pojem globalizace, i když to není tak lehké jak se zdá, protože v současnosti již globalizace pronikla do každodenního života soudobých obyvatel, přímo ovlivňuje hospodářství, politiku, kulturu a celkově i životní úroveň občanů jednotlivých států. Se zkoumáním projevů a dopadů globalizace se můžeme setkat nejen v ekonomických studiích, ale také v sociologických, politických, právních nebo kulturních vědách. Je možné tvrdit, že podle pohledů jednotlivých vědeckých kategorií se značně liší i charakteristika globalizace. Tato práce se zabývá převážně dopadem globalizace ze sociálního pohledu. I v rámci jednotného oboru může, s ohledem na široký obsah této problematiky, existovat několik různých názorů. A tak stejně jako v případě definice kultury a celé řady dalších pojmů je jen na nás, která z definic bude tou pravou, co si zvolíme za svou. Tento fakt vnímám jako velkou výhodu, neboť nám dává volnost a svobodu porozumět globalizaci po svém. Záleží tedy především na našem uvážení, jak výstižně budeme schopni pojem globalizace vyjádřit.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Základním problémem, který bude řešen v této bakalářské práci, je globalizace jako sociální problém. Jelikož globalizace umožnila veliký a málo kontrolovaný pohyb informací, osob zboží a dalších důležitých faktorů přes hranice jiného státu, musí mít velký dopad sociální sféru státu i ekonomiku.

Teoretická část bude představovat základní vymezení pojmů v této problematice. Seznámení se s pojmem globalizace a všemi jejími procesy, dále sociálními důsledky. Při zpracování tématu budou využita analýza literárních zdrojů a zdrojů nalezených na ověřených internetových stránkách, které budou použity ke komparaci a syntézy globalizace ve vztahu k hrozbám.

Pro začátek mezi primární cíle této práce patří snaha přiblížit pojem globalizace, představit jeho definici a teoretické vymezení, včetně historického vývoje a zásadních příčin a projevů provázejících celý proces, hlavní cíl je poukázat na skutečnost, že globalizace může být hrozba pro společnost. V práci budou použity převážně literární zdroje směřující k Václavu Mezřickému a jeho pohledu na globalizaci a poukázat na její význam v současné době.

Úvodní část práce je věnována vysvětlení samotného pojmu a stručnému výčtu oblastí, kterými proces globalizace postupuje, historie globalizace a její etapy. Dále se věnuji globalizaci v kontextu problematiky kam jsem zahrnul globální bezpečnostní problémy například terorismus a možné hrozby kybernetického charakteru, kde byly použity převážně Mezřický, Zoubek, Jirovský, nebo Kolouch.

Dále se seznámíme s možnými hrozbami v sociální sféře, kde se pokusím shrnout časovou kompresi a vymezení pojmů kulturní plurality. Dále se práce věnuje pohledu globalizace související s náboženstvím a politikou.

Ke konci práce je věnována pozornost, dvěma kapitolám a ty jsem označil za také důležité ke vztahu globalizace a sociální sféry, globalizace a její dopad na člověka a globalizace spojená s ekologií.

2 Globalizace

Podle Mezřického můžeme chápat globalizaci, jako proces, který ovlivňuje celou škálu společenských i intimně mezilidských vztahů, je předmětem teoretického uvažování od začátku devadesátých let 20. století. Dost pozdě na to, aby již dnes byla k dispozici nějaká ucelená teorie tohoto všeobjímajícího společenského pohybu, který započal téměř před třiceti lety.

Pan Mezřický, také říká, že Obtížnost uceleného teoretického pohledu plyne z toho, že nemůžeme definovat celistvou síť kritérií, podle nichž by bylo možné hodnotit množinu relací, které tak či onak jako jev globalizace můžeme zahrnout. Jedni ji spojují s otevíráním nových obzorů ekonomického a sociálního rozvoje, s překonáváním kulturních rozdílností a s nimi spojených zaujatostí mezi jednotlivými kulturami, zatímco jiní v ní vidí hrozbu, která rozrušuje tradiční politické, ekonomické a sociální vztahy a dále zvyšuje environmentální problémy.¹

Chtěl bych vyzdvihnout definici z wikipedie, kde globalizace je jako termín používaný k popisu změn ve společnosti a ve světové ekonomice, které jsou důsledkem dramatického vzrůstu mezinárodního obchodu a sblížení kultur.² Tuto velice zjednodušenou definici bych asi označoval jako velmi stručnou a výstižnou. Jasně z ní vyplývá, že globalizace je procesem, který přináší změny, a upozorňuje na důsledky, které vyvolává.

Abychom však pochopili či dokázali porozumět významu globalizace, musíme hledat mnohem dále. Je důležité povšimnout si, že globalizace velmi úzce souvisí s vědeckotechnickými pokroky, které jsou samozřejmě hnacím motorem rozvoje současného světa. Bez jakékoliv nadsázky si můžeme dovolit říci, že se zkracují vzdálenosti na celém světě a používaný pojem „To je dálka“ pomalu neexistuje. Prakticky se vytrácí význam přirozených hranic, neboť díky neuvěřitelnému rozmachu internetu a dalších masových medií získáváme informace z celého světa přímo do míst, ve kterých se právě pohybujeme nebo setrváváme. Dalším významným prvkem

---

¹ MEZŘICKÝ, V. *Globalizace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 152 s.

² <http://cs.wikipedia.org/>

charakterizujícím současné lidské počínání je rychlost. Nejenže tedy jsme schopni informace snadno získávat, my jsme je schopni i přijímat obrovskou rychlostí. *Místo aby „vzdálenost“ byla objektivní, neosobní, fyzikální „daností“, je vlastně sociálním produktem. Její délka se mění v závislosti na rychlosti, jíž ji lze překonat.*³

Obecnější pohled definuje a popisuje globalizaci jako „spontánní, neřízený proces stále intenzivnější integrace zemí světa v jediném ekonomickém systému. Toto je zřejmě jediné kritérium, na kterém se shodnou teoretici zabývající se tímto jevem, aniž by se tím vzdávali možnosti do pojmu zahrnout celé sady dalších sociálních, politických, kulturních, sociálně psychologických a dalších vztahů s globalizací souvisejících“⁴.

Nejvýrazněji se globalizace projevuje převážně v oblasti komunikačních a informačních technologií a systému a v ekonomice. Naopak stále značné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi přetrvávají v oblasti výuky, výchovných systémů nebo právní legislativy, kde je, také s ohledem na rozdílnost jazyků, obtížnější integrace.

Globalizace je proces, který s sebou nese postupné rozšiřování okruhu veřejných statků na celosvětové úrovni. Zároveň ruku v ruce stále roste s procesem globalizace ještě proces lidské dominance na Zemi. Anthony Giddens vysvětlil základní podstatu doslovně takto: *„globalizace může být definována jako zintenzivnění celosvětových sociálních vztahů, které spojují vzdálené 11 lokality takovým způsobem, že místní události jsou formovány událostmi dějícími se mnoho mil daleko a naopak“*⁵

Otázkou globalizace se detailněji zabývají také nadnárodní organizace, jako například Mezinárodní měnový fond (IMF), který globalizaci definuje jako „proces, díky kterému stále volnější tok myšlenek, osob, zboží, služeb a kapitálu vede k propojování ekonomik a společností“⁶. Z toho můžeme vyvodit, že globalizace je v podstatě rozšiřující se internacionalizace finančních trhů a trhů s komoditami, jinak řečeno se zbožím a službami a tím se zvyšuje jejich mobilita v zahraničním obchodu. Jako důsledek dochází k nárůstu závislosti jednotlivých národních ekonomik na svém

---

³ BAUMAN Zygmunt. *Globalizace – Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 2000

⁴ DLOUHÁ, Jana., DLOUHÝ, Jiří., MEZŘICKÝ, Václav. *Globalizace a globální problémy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2006.

⁵ GIDDENS, A.: *Důsledky modernity*. 2. vyd., Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.

⁶ IMF. Glossary of Selected Financial Terms [online]. Poslední revize 2006 [cit. 2021-11-04]. Dostupný z: <http://www.imf.org/external/np/exr/glossary/showTerm.asp#91>.

okolí⁷. Tato definice se ale zaměřuje pouze z pohledu ekonomiky a nezohledňuje vliv téměř neomezeného toku informací.

2.1 Historie globalizace

Historický pohled na vývoj a vznik globalizace je velmi nejednotný a určit samotný počátek globalizačního procesu je velmi obtížné jak zmiňuji výše na úvodu práce. Stejně tak se liší i teorie segmentace jednotlivých etap globalizace, a to jak určením již zmíněného prvního období a tedy počátku globalizace, tak v definici celkového počtu etap.

Je zřejmé, že se globalizace jen tak neobjevila z ničeho nic, ale projevovala se z nejširšího hlediska snad od počátku lidské existence. Globalizační tendence z tohoto dlouhodobého hlediska jsou nasměrovány již do počátků neolitické revoluce, protože ji samou můžeme brát jako technologickou revoluci té doby. Přinesla jednak rozvoj zemědělství, tak rozvoj v oblasti socializace, protože s touto dobou je spojeno zakládání zázemí v podobě budoucích městských osídlení.

Samozřejmě nesmíme zapomenout, že v době neolitu dochází k dělbě práce, do této doby také datujeme rozvoj řemesel a počátky vědy. Velmi důležitým mezníkem je také vznik nové „vrstvy“ mezi přírodou a člověkem, a tou je kultura. Důsledkem neolitické revoluce vlastně vznikly všemi známé kultury (např.: sumerská, egyptská, čínská...) Tím začal postupný vývoj lidských kultur. Například i rozrůstání Římské říše je globalizačním procesem, protože její rozpínavost a rychlost závisela nejen na lidské mobilitě, ale vlastně i na komunikaci.

Ve středověku se začíná rozvíjet obchod mezi státy a velkým posunem v tomto odvětví jsou zámořské objevy. Takto vznikl globální koloniální systém. Bezprostřední předpoklady globalizace se začínají formovat právě od počátku evropského novověku, je to období počátku rozvoje moderních věd a technologie.⁸

Za počátek globalizace můžeme s jistou rezervou považovat potvrzení teorie Mikuláše Koperníka, že země je kulatá. Zásahu na tom mají objevitelské cesty v 15. a

---

⁷ OECD: OECD Handbook on Economic Globalisation Indicators, [online]. Poslední revize 2005 [cit. 2021- 11-20]. Dostupný z: http://www.realinstitutoelcano.org/materiales/docs/OCDE_handbook.pdf

⁸ LEHMANNOVÁ, Z. *et al.*: *Aktuální otázky globalizace*. Praha: nakladatelství VŠE, 2003.

16. století. Evropa se postupně seznamovala s kulturou Číny, Indie, Severní Ameriky, Japonska a jiných zemí, ze kterých se do Evropy přiváželo nerostné bohatství, vzácné látky, koření a jiné zboží, za které se v bohatých evropských městech draze platilo. Bohatly zejména přístavy, např. Benátky, ze kterých se zboží distribuovalo do celé Evropy. Nešlo však jen o obchod. Jednotlivé národy se od sebe navzájem učily a přejímaly dovednosti. Architektura, válečnictví, zemědělství, to je jen malý výčet okruhů, které významně ovlivnily, díky střetnutí s jinou kulturou, rozvoj jednotlivých zemí.⁹ Obrovský fenomén, který ovlivnil globalizaci z kulturního hlediska a zachvátil postupně celý svět, je náboženství. Všechna velká náboženství světa poskytují svým vyznavačům určité soubory hodnot, modely chování a s nimi také spojené závazky.

2.2 První etapa globalizace

První etapa je řazena do let 1870 až 1914, kdy je vývoj hospodářství úzce spjat s projevy internacionalizace, jakožto procesu propojování vzdálených území a navazování mezinárodních a obchodních vztahů napříč kontinentů. Samozřejmě na základě technologického vývoje, převážně v průmyslu, dopravě a komunikaci, došlo v předválečném období k výraznému rozmachu mezinárodního obchodu, a s tím spojených finančních a kapitálových toků, včetně pohybu pracovního kapitálu a migrace obyvatelstva.

Technologický vývoj vedl k rozvoji dopravní infrastruktury, jehož výsledkem byl více než jeden milión kilometrů tratí v roce 1911 (z původních 200 000 kilometrů v roce 1870). „*Jenom v letech 1875 – 1905 se délka železniční sítě na světě čtyřnásobila. Transkontinentální železnice protínaly Severní Ameriku, Jižní Ameriku a Sibiř. V mimoevropských státech a koloniích železnice urychlovaly vývoz surovin a prodej hotových výrobků evropského původu.*“¹⁰ Cenným krokem pro podporu legislativy byla také výstavba Panamského průplavu (rok 1914) a Suezského průplavu (rok 1869), která znamenala také rozvoj a zpřístupnění lodní dopravy do Ameriky, Argentiny, Austrálie, Kanady a nově také do oblasti Afriky. Podpurným nástrojem byla také skutečnost, že v té době nebyla žádná omezení pro pohyb kapitálu.¹¹

---

⁹ Rolný, I., Lacina, L. *Globalizace - etika - ekonomika*. 2. vyd. Věrovany: Jan Piszkiwicz, 2004.

¹⁰ STELLNER, František a kol. *Hospodářské dějiny (16. - 20. století)*. Praha: Oeconomica, 2006.

¹¹ CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. Praha: Beck, 2009.

Mezi přední ekonomické a koloniální velmoci patřila Velká Británie a Londýn, který byl považován za světové finanční centrum. V té době začaly vznikat také první velké akciové podniky a tzv. Financial trust.¹² Pro vyspělé, koloniální státy znamenala nově objevená území značnou poptávku po domácí produkci, která podpořila růst mezinárodního obchodu. Jak uvádím, jednalo se převážně o jednostranný obchod, kdy hospodářská centra vyvážela zejména průmyslové výrobky a naopak z kolonií dovážela hlavně zemědělské produkty nebo suroviny. Významným mezníkem, do té doby vzkvétajícího hospodářství a mezinárodního obchodu, byla nejhorší krize 19. století, která proběhla v letech 1873 až 1876 a která, jakožto negativní důsledek globalizace, zasáhla všechny propojené státy.

Právě pro Velkou Británii a ostatní západoevropské státy znamenal přesun zboží, osob a kapitálu posílení jejich ekonomické i politické pozice a centralizaci světového hospodářství, což směřovalo ke vzniku vedoucího lídra na poli světové ekonomiky. Již zmíněné stěhování lidí do nových oblastí převážně do Ameriky, provázal trend růstu populačních přírůstků podpořen právě rozšířením osídleného území a zvýšení schopnosti vyprodukovat více potravin. V roce 1913 měla Evropa cca 468 mil. obyvatel, což znamenalo od poloviny 18. století nárůst o 330 %. Zbytek světa již tak výrazný přírůstek neevidoval, pouze v Americe docházelo také k významnému zvyšování počtu obyvatel díky přistěhovalcům.¹³

2.3 Globalizace ovlivněná 1. a 2. světovou válkou

Druhá etapa historického vývoje globalizace byla ovlivněna právě 1. a 2. světovou válkou, zde řadíme také meziválečné období a dobu, kdy se svět a celé hospodářství vzpamatovalo z dopadů válečných střetů. Typickým znakem je znovuotevírání trhů, dále pak znovuoživení snahy vytvoření společného vnitřního trhu. Válečné období je z pohledu vývoje globalizace označováno za stopku a kolaps světové ekonomiky a globalizace samotné. Během krátkého časového úseku došlo ke zničení všeho, co státy v rámci mezinárodních vztahů budovaly po dobu dlouhé historie.

---

¹² OMAN, Charles. The Policy Challenges Of Globalisation and Regionalisation [online]. Poslední revize 1996 [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <http://www.oecdilibrary.org/development/the-policy-challenges-of-globalisation-and-regionalisation/>, DOI 10.1787/20771681, ISSN 2077-1681

¹³ tamtéž

Koloniální systém se pomalu rozpadá a vznikají socialistické systémy a jejich soustavy, které svět dále rozdělují. První světová válka znamenala ukončení internacionalizaci a expanzivní politiku evropských zemí. Druhá světová válka, která pak přinesla ve své podstatě úplné zhroucení procesu světové globalizace, přinesla také konec Evropy a jejích států na postu hospodářských velmocí. Obchodní a mezinárodní vztahy byly omezeny, případně mezi znepřátelenými státy zcela uzavřeny, vlády jednotlivých zemí nastavily byrokratizaci a centralizaci svých národních systémů.

Výsledek byl negativní politická tak i hospodářská přeměna vedoucí k nestabilitě světové ekonomiky, v podstatě ukončení volného obchodu, což vedlo také k dalšímu zhoršení již špatné národní ekonomiky jednotlivých zemí, včetně dopadu na nadnárodní systémy, jako je třeba mezinárodní finanční systém. Oslabení válečného území Evropy umožnilo naopak vzestup ekonomiky států a kontinentů, které se válek moc neúčastnily, převážně USA, Japonska, částečně také Číny, Austrálie nebo Kanady, dále neutrálních evropských států, mezi které je možné zařadit Švédsko, Nizozemí a Švýcarsko.

Můžeme tedy říci, že právě horší hospodářská situace všech států Evropy a bídná životní úroveň obyvatelstva vedla spolu s dalšími příčinami a aspekty ke zvolení fašistického režimu v Německu a dovolím si říct, že nepřímé vyvolání druhé světové války. Konec války přinesl třídění politického vlivu v rámci západní Evropy a vznik nových tahounů. Obecně však všechny západoevropské kapitalistické státy a tím i Evropa jako celek, ztratila svou převahu a výhodu nad USA. Ve shrnutí znamenalo válečné období k izolaci států, pozastavení veškerých globalizačních procesů, tendencí a ukončení jejího rozvoje.¹⁴

2.4 Třetí období - aktuální globalizační proces

Jako začátek aktuální globalizační vlny a její současné etapy, která vedla k liberalizaci obchodu a kapitálových toků na mezinárodní úrovni, je otevření národních ekonomik států. Finanční globalizace je spolu s postupujícím technickým a

---

¹⁴ BERNÁŠEK, Václav a kol. *Globalizační procesy ve světové ekonomice*. Praha: Oeconomica, 2002.

technologickým rozvojem, začleňováním států mimo OECD, vznikem podnikové globalizace a zájmem o přehlédnutou ekologii, klíčovým schůdkem této etapy.¹⁵

Dalším zásadním vývojovým krokem byly změny světového uspořádání a politických konfliktů mezi kapitalistickým a socialistickým zřízením na přelomu 80. a 90. let, v tomto období státy s centrálně plánovanou ekonomikou začaly přecházet ke kapitalistickému a tržnímu hospodářství, které tak nabídly svůj trh pro mezinárodní obchod a připojily se k nadnárodním organizacím, převážně k EU. Příkladem je také Česká republika.

Podle Mezříckého tvrzení, nebyvalý růst objemu mezinárodně obchodovaného zboží a služeb, spojený se stálým procesem liberalizace obchodu. Mezi lety 1985 a 1995 objem světového exportu zboží rostl rychleji než roční výstupy při ročním přírůstku 6, resp. 1,5 % v letech 1990–1995. Zároveň obchod získával vzrůstající vliv na ekonomiky velkého počtu zemí.

Stejně významné změny nastaly v geografickém rozmístění zemí a ve struktuře produktů, podílejících se na mezinárodním obchodu. Mezi lety 1985 a 1995 bývalé rozvojové země zvýšily svůj podíl na obchodu z 23 na 29 %, podíl na vzájemném obchodu mezi nimi vzrostl z 31 na 37 % a podíl výrobků na jejich exportech se zvýšil ze 47 na skutečně ohromujících 83 %. Ještě rychlejší byl růst objemu, rychlosti a komplexity finančních a přímých investičních toků a počtu finančních trhů, které opět zahrnuly rozvojové země a vedly k jejich větší integraci do globální ekonomiky. Příliv soukromého kapitálu do rozvojových zemí rostl v průměru o 0,5–1 % jejich HDP v období 1983–1989, o 2–4 % v letech 1994–1996.

Ekonomický růst v některých rozvojových zemích pokračoval rychlostí, která v poválečném období nemá obdoby. Někde se tak dělo díky přímé státní podpoře (Jižní Korea, Tchaj-wan), jinde naopak vlivem zastavení státních subvencí do ekonomiky. Průvodním jevem byly změny ve struktuře výroby a služeb. To platí zejména o odklonu od výroby zboží a poskytování některých služeb v ekonomikách zemí OECD, zatímco

---

¹⁵ OMAN, Charles. The Policy Challenges Of Globalisation and Regionalisation, [online], [cit.-2021-4-25]. Dostupný z http://www.oecd-ilibrary.org/development/the-policy-challenges-of-globalisation-andregionalisation_151004514681

výroba zboží rostla v rozvojových zemích. V téže souvislosti docházelo k fragmentaci výrobního procesu, který původně probíhal na jediném místě.

Globalizační proces umožnilo několik okolností. Základní impulz představovalo uvolnění vazby národních měn na dolar, k němuž došlo v letech 1971–1973. (Do té doby, na základě Brettonwoodských dohod z roku 1944, existoval systém pevných směnných kurzů nejdůležitějších světových měn, vázaných právě na americký dolar. Důsledkem uvolnění této vazby byl přechod k systému tzv. volně plovoucích kurzů, které existují dosud.) To spolu s ropnou krizí v roce 1973 vedlo k expanzi národních a zejména mezinárodních firem na nové trhy a za novými výrobními možnostmi, zejména v rozvojových zemích s cílem snadněji maximalizovat zisk a akumulovat kapitál. Uvolnění kontroly nad přesuny kapitálu, možnosti využívat především v rozvojových zemích komparativní výhody, zejména nižší náklady na pracovní sílu, vedly k vzniku stále většího počtu nadnárodních společností (dále jen NNS).¹⁶

---

¹⁶ MEZŘICKÝ, V. *Globalizace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003.

3 Problematika globalizace

Na úvod k problematice bych citoval pana Mezřického „*Pro ocenění pozitiv a negativ globalizace neexistují žádná objektivizující kritéria. Spíše záleží na výchozím teoretickém postoji, kterým je v zásadě kladný, či naopak skeptický postoj k těmto procesům. Snadno tak dochází k tomu, že co jedna strana pokládá za klady, druhá strana má za zápor – pokaždé z jiného úhlu pohledu na budoucí vývoj a osud světové společnosti. S tímto vědomím je třeba přistupovat k pokusu o výčet hlavních kladů a hlavních záporů globalizace*“.¹⁷

Mnoho teoretiků tvrdí, že problémy světa, nesouvisí ani tak s procesem globalizace, ale spíše s nástupem moderny. Poté v rámci modernity dochází k nebezpečným a problematickým formám globalizace. Když vezmeme v potaz členění podle J.F Richarda, který globální problémy dělí do tří skupin. I on je jedním z teoretiků, u kterých můžeme vidět, že přikládají problémy světa spíše modernizaci než přímo globalizaci.

První skupina „globální statky“. Do této skupiny patří globální oteplování, vyčerpávání rybí populace, odlesňování, nedostatek vody, znečišťování moří a ohrožení rozmanitosti moří.

Druhou skupinu označuje jako „záležitost vyžadující globální závazky“. Do této skupiny můžeme zahrnout například světovou chudobu, zachování míry a prevence konfliktů, vzdělání, nebezpečí světových pandemií, digitální nerovnost, předcházení přírodním katastrofám a zmírňování jejich následků.

Poslední, skupina třetí, zahrnuje problémy vyžadující právní regulaci. Tato skupina obsahuje rekonstrukci daňového systému, technologickou regulaci, obchod s drogami, všeobecně obchod, investice a pravidla volné soutěže, ochrana duševního vlastnictví, pravidla elektronického obchodování a na posledním místě jsou zde pracovní podmínky a pravidla migrace.¹⁸

---

¹⁷ MEZŘICKÝ, V. *Globalizace. 1.* vyd. Praha: Portál, 2003

¹⁸ RISCHARD, J. F. *High noon: twenty global problems, twenty years to solve them.* New York: Basic Books, 2003

Do světové ekonomiky bych jistě zahrnul i obor nebo nauku, která se globalizací zabývá a nazývá se globalistika.

Globalistika není úplně brána jako vědní disciplína. Odborníci se přetahují o tom, jestli je to vůbec reálné. Globální problémy svou povahou vyžadují přístup mezi obory a spolupráci prakticky všech vědních oborů, protože se jich týká. Globalistika se ukazuje spíše jako přístup, nebo metoda, která by vědění jednotlivých disciplín spíše archivovala.

Mohl bych citovat Janáčka, podle kterého je globalistiku „*možné chápat jako nástroj boje proti vymírání lidstva v důsledku jeho vlastních zločinů.*“¹⁹ Globalistika původně pouze identifikovala a popisovala převážně hlavní rysy globálních problémů, dnes se většina odborníků přiklání k její více aktivní roli.

Tedy globalistika by měla mít nejenom popisný charakter, ale měla by se zaměřit na hledání cest ke zmírnění projevů právě globálních problémů. Opět cituji Janáčka „*Rozvoji globalistiky až do konce 80. let také bránil marxistický názor, že svět je třídně a politicky rozdělen a že globální spoluzití soustav je možné nanejvýš jen v rovině mírové koexistence.*“²⁰

Vladimír Zoubek ve své knize také navrhuje možná řešení negativních dopadů globalizace. To můžeme považovat za velmi zajímavé a použitelné pro budoucí bádání v tom smyslu, jak s těmito problémy zacházet a snažit se je odstranit. Všechny tyto možnosti by mohly být využity na výše uvedené negativní dopady (viz...Tabulka) a jedná se o jejich vysvětlení. První negativní dopad by podle autora mohl být teoreticky řešen takto:

První: Přísně regulovat činnost nadnárodních společností a bránit jejich dalšímu propojování.

Druhá možnost: Omezit spekulativní toky kapitálu.

Třetí: Vybírat daně z kapitálových převodů a peníze rozdělit chudším zemím.

---

¹⁹ JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy a světová ekonomika*. Praha: C.H. Beck, 2003.

²⁰ JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy a světová ekonomika*. Praha: C.H. Beck, 2003.

Čtvrtá: Zrušit mezinárodní finanční instituce (MMF a SB) a nahradit je novým uspořádáním v podobě světového finančního parlamentu.

Pátá: Zpřísnit pravidla pro ochranu životního prostředí a ekonomický růst podřídít pravidlům trvalé udržitelnosti.

Šestá možnost a tím poslední, kterou uvádí je: Rozpoutat revoluci za svržení světového kapitálu.²¹

---

²¹ ZOUBEK, V. *Lidská práva, globalizace, bezpečnost*, Aleš Čeněk, Plzeň 2007

4 Globální bezpečnostní problémy

Pod pojmem globalizace už si určitě uvědomíme, že jsme všichni na sobě závislí. Odlehlost dnes ztratila svůj význam. Cokoliv se děje na daném místě může mít globální důsledky. Díky shromážděným zásobám a nástrojům se dosah lidské činnosti rozšířil v prostoru i čase řekl bych do nekonečna. Nezávisle na tom, nakolik mohou být záměry konajících jednotlivců lokálně omezené, pokračovala by bez ohledu na globální aspekty nekontrolovatelně dál, přestože právě ty rozhodují o jejich úspěchu či porážce. To, co děláme (nebo čeho se zdržujeme), může mít vliv na životní podmínky (či smrt) lidí v místech, která nikdy nenavštívíme, a na generace, jež nikdy nepoznáme.²²

Podotkl bych, že podle Gabala²³ hrozby a rizika jsou v současnosti definovány univerzálněji než předtím. Například porušování práva na informace, nechránění lidských práv nebo omezování individuálních svobod. V době studené války se před veřejností mnoho věcí tajilo. Dnes v podstatě všichni mají zájem na masivní univerzální komunikaci svého jednání a s ním spojených hrozeb. Komunikace je významnou součástí lidské činnosti a intenzivním nástrojem aktivity. S tím souvisí úloha médií v tomto procesu. Média jsou v tomto smyslu důležitým nástrojem asymetrických hrozeb, specificky pak hrozby terorismu, která se může dotknout všech, je to hrozba, která se může objevit kdykoliv a kdekoliv na světě a týká se stability globálních systémů. A pro univerzalizaci hrozeb jsou média klíčovým předpokladem.

Obrana před globálními problémy má v dnešní době silné úskalí, které vyplývá z její preventivní povahy. Obrana se totiž realizuje v čase, kdy se ještě nic nestalo a bezprostředně se ani nic neděje, existuje jen riziko. Taktickou součástí obrany před tímto typem rizika je pak komunikace s veřejností a médii, protože obrana v tomto smyslu je politikou ve veřejném zájmu, v zájmu bezpečnosti lidí, státu, demokracie, hodnot a majetku. Kdo nemá informace, neví, že mu něco hrozí. O riziku ví jen ti, kteří mají informace a dokáží je v reálném čase analyzovat. Proto je zde tak klíčová

---

²² BAUMAN, Z. *Tekutá modernita*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2002.

²³ GABAL, I. *Jaké jsou hlavní globální bezpečnostní problémy*. In: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu GLOBALIZACE A GLOBÁLNÍ PROBLÉMY 2005- 2007.

spolupráce s médii a veřejností, v demokratických podmínkách by totiž obrana měla záviset na veřejné podpoře.²⁴

4.1 Kybernetické Hrozby

V důsledku globálního rozvoje komunikačních a informačních technologií se začal kybernetické bezpečnosti přisuzovat vyšší význam. IT technologie v této době stále více zasahují do společnosti a společnost je svým způsobem na technologiích závislá. Společně s touto závislostí na kyberprostoru a technologiích nejsou součástí jen výhody ale také rizika a hrozby. Jedno z hlavních témat je ochrana vládních tajemství a infrastruktur, jejich nefunkčnost by závažně ovlivnila veřejnou správu, ekonomiku, bezpečnost státu a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva.

Kyberprostor nemá omezení, jako jsou kontinenty nebo státní hranice, je to spojení fyzických věcí a toto propojením pak tvoří virtuální svět. Díky tomu může kyberprostor poskytovat relativní anonymitu a jeho přístup je, dá se říct neomezený. V kyberprostoru v dnešní době dochází jak k propagaci terorismu, rasismu nebo extremismu, tak k nelegálnímu obchodování s osobními údaji a špionáží.

4.1.1 Kybernetické hrozby z pohledu strategie ČR

Strategie z roku 2011

Poukazuje na zranitelnost státu a občanů proti kybernetickým útokům. Můžou představovat jiný způsob vedení války než ten, který známe, a můžou představovat nebezpečí vedoucí k destabilizaci společnosti. Ohrožení strategických zájmů představují úniky informací nebo zásahy do veřejných institucí.²⁵

Strategie z roku 2015

---

²⁴ MEZŘICKÝ, V. *Globalizace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003

²⁵ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Bezpečnostní strategie České republiky, 2011

Poukazuje na to, že hranice států a světadílů neexistují, a i hranice mezi zdroji hrozeb a cílem jsou relativní. Je možnost poškodit zájmy České republiky i bez vystřelení kulky. Ukazuje na vzestup hrozeb v kybernetickém prostředí, které mohou způsobit kolaps zejména v dopravních, komunikačních a energetických sítích. Objevuje se zde hrozba politické a ekonomické špionáže, která by mohla mít vliv na obranyschopnost státu.²⁶

4.1.2 Kybernetické útoky

Podle údajů Českého statistického úřadu v roce 2018 se každá pátá česká firma potýkala s bezpečnostním incidentem. Nejčastěji se jednalo o útoky s cílem přehltit server a vyřadit ho z provozu, útoky s cílem poškodit nebo získat data. Dále pak programy zaměřené na vydírání, které znepřístupní počítačový systém a za opětovné připojení požadují na oplátku peníze. Terčem mohou být nejčastěji banky, energetické firmy, systémy veřejné správy, ale také zdravotnická zařízení, nebo systémy škol.²⁷

U kybernetických útoků jde o úmyslné jednání útočníka nebo skupiny útočníků. Zneužívají k útoku na cizí informační a komunikační zařízení používají své informační a komunikační technologie za účelem získat důležité informace, poškodit či znepřístupnit počítačový systém, zařízení nebo službu. To vše se děje v kyberprostoru. Motivací k útoku je celá řada jako např. finanční zisk, politické cíle, pomsta, získání konkurenční výhody, pomsta či demonstrace síly.²⁸

Kybernetické útoky můžeme rozdělit do tří kategorií:

Odmítnutí služby (DoS útoky) – cílem těchto útoků je zabránit legálním uživatelům využívat služby napadeného serveru

Průzkumné útoky – shromažďování informací před dalšími útoky. Zjišťujeme zranitelná místa, kterých můžeme využít.

---

²⁶ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ České republiky. Bezpečnostní strategie České republiky 2015

²⁷ KOLOUCH, Jan. CyberSecurity [online]. Praha: CZ.NIC, 2019 [cit. 2021-18- 05].

²⁸ tamtéž

Útoky na neoprávněné získání přístupu – pro získání neoprávněného přístupu k citlivým informacím, databázím a webovým účtům se využívá hlavně chyb v zabezpečení v ověřovacích, webových a FTP službách.²⁹

Malware

Pod tímto pojmem se skrývá škodlivý software, který napadá hlavně koncová a síťová zařízení, jehož cílem je proniknout do zařízení, poté ho poškodit, zničit nebo z něj ukrást data. Malware se do našeho zařízení může dostat celkem jednoduše, a to pomocí sociálních sítí nebo jako součást podvodných e-mailů, dále se vyskytuje na nakažených webových stránkách, USB discích apod. Rodina malwaru zahrnuje spoustu druhů.³⁰

Můžeme začít s představením viru. Jeho rozšíření může probíhat pomocí člověka a expandace probíhá kopírováním sebe samotného do ostatních souborů. Kód je virem umístěn do inicializační části souboru. Po spuštění napadeného souboru se vir rozšíří do dalších souborů, kde obvykle provádí další škodlivé činnosti, jako například šifrování vybraných souborů. Hledat citlivá data nebo kontaktovat hackera a vyžádat další pokyny. Viry mohou být neškodné, ale mohou způsobit i velké škody.³¹

Další druh malwaru je pojem trojský kůň. Jeho jméno pochází z řecké mytologie, jako vynález díky kterému se řekové dostali do Troji. V oboru informatiky jsou jeho vlastnosti podobné.

Je to škodlivý software, který se snaží uživatele přesvědčit o své důvěryhodnosti (nevím co jiného tam hodit aby to dávalo smysl). Skrývá tak svůj pravý účel. Trojský kůň je často součástí her, kde se během hraní v pozadí nainstaluje a zůstává i po skončení hry. Trojský kůň okamžitě napadne a poškodí systém, přístup do systému pomocí backdoor a provádí pokyny, které mu byly útočnickem zadány. Příklady virů

- Trojský kůň umožňující vzdálený přístup – poskytuje útočnickovi nelegální vzdálený přístup k zařízení.
- Trojský kůň odesílající data – tento druh odesílá citlivá data útočnickovi bez svolení uživatele.

---

²⁹ tamtéž

³⁰ CCNA Cybersecurity Operations Companion Guide [online]. Indianapolis: Cisco Press, 2018

³¹ ERBSCHLOE, Michael. *Trojans, Worms and Spyware* [online]. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2004

- Ničivý trojský kůň – poškozuje nebo ničí uživatelské soubory.
- Trojský kůň downloader – stahuje různé aplikace bez vědomí uživatele.³²

Krádež identity

Myslím si, že krádež identity je velmi vážný problém. Krádež identity je momentálně nejrychleji rostoucí hrozbou. Definoval bych problém jako neoprávněné použití osobních údajů druhé osoby za účelem obohacení sebe sama. Tato situace hrozí komukoliv a po získání těchto osobních údajů je velmi snadné napadnout bankovní účet, založit si nové účty v bance, úvěry nebo i získat zdravotní péči na cizí pojištění. Útočník má pak v kompetenci žádat o vydání nového dokladu, jako jsou například cestovní pas a migrační doklady.

Velmi oblíbené je také převzetí identity na sociálních sítích jako je Instagram, nebo Facebook a vytváření falešných profilů. Možnosti, jak mohou naložit zloději s našimi osobními údaji je, dá se říct nekonečný. Jeden z hlavních důvodů je přístupnost údajů, které hrubá většina z nás vkládá na sociální sítě zcela vědomě.

Nejvíce a nejčastěji zneužívané osobní informace jsou jméno, adresa, čísla kreditních karet, fotografie občanského průkazu, fotografie řidičského průkazu a jiné. Nedbalý přístup uživatelů je velice ohrožuje. Většina lidí si myslí, že se jich tento problém netýká, a pravděpodobnost, že se stanou obětí, je nulová. Nebezpečné je i sdílení osobních informací na soukromé profily, nebo na profily, které jsou chráněny heslem.³³

---

³² HÁK, Igor. 2005. *Moderní počítačové viry* [online]. Hradec Králové

³³ FAY, Bill. *What is Identity Theft?* Debt.org [online]. 2019 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.debt.org/credit/identity-theft/>

4.1.3 Nástroje k detekci kybernetických útoků

Jednou z možností ochrany počítačových sítí a výpočetních systémů jsou systémy IDS. Systémy mají za úkol sledovat síťový provoz. Snaží se detekovat podezřelé chování, které by v nejhorším vedlo k úspěšnému kybernetickému útoku na počítačovou síť nebo systém. Nebezpečné chování je vyhodnoceno podle předem nastavených pravidel. Jsou schopny nejen odhalit samotný útok, ale také i přípravu na něj, jako je např. skenování portů. Pokud je toto chování objeveno, systém upozorní na to správce sítě nebo systému.³⁴

Bezpečnostní týmy

Na úvod bychom si mohli říct, jak se tyto bezpečnostní týmy nazývají a to jsou CERT a CSIRT. Každý z nich se vyvíjel jednotlivě a mají i jiné názvy, ale dnes se za těmito zkratkami schovávají týmy, které vykonávají, řekněme podobnou činnost. Primárním úkolem týmů je zareagovat na hrozby a podílet se na řešení problémů nebo prověřovat podezřelé objekty. Týmy jsou provázané komunikací, sdílejí si informace a kooperují při řešení problémů. Působnost těchto týmů je vymezena stanovenou oblastí, ať je to stát, státní organizace nebo firma. My uživatelé se na ně můžeme obrátit o pomoc nebo je požádat o kooperace při řešení bezpečnostních problémů. CERT a CSIRT týmy vznikají v rámci organizací, jako jsou např. banky, univerzity, nebo vládní a národní týmy.³⁵

V organizacích GÉANT a FIRST se spojují CERT/CSIRT týmy. Na tomto místě si navzájem vyměňují informace, zkušenosti, postupy a definují pravidla spolupráce a komunikace. V Evropské unii existuje organizace ENISA, která je vrchol pyramidy týmů a spolupracuje se členskými státy Evropské unie a soukromým sektorem států. Jedno z její aktivity je bezpečnostní cvičení cílené na celou Evropu, kde je prověřována připravenost členských CERT a CSIRT týmů.³⁶

---

³⁴ Intrusion Detection System (IDS). In: GeeksforGeeks [online]. Noida: GeeksforGeeks.

³⁵ KOLOUCH, Jan. *CyberSecurity* [online]. Praha: CZ.NIC, 2019.

³⁶ KOLOUCH, Jan. *CyberSecurity* [online]. Praha: CZ.NIC, 2019.

4.1.4 Kybernetická hrozba

U pana Jirkovského³⁷ si můžeme všimnout, že rozdělujeme hrozby do čtyř základních okruhů a definujeme mezi nimi vztahy:

- Únik informace – dochází k prozrazení nebo odhalení citlivé informace neoprávněnému subjektu.
- Narušení integrity – změna, poškození nebo mazání dat.
- Potlačení služeb – legitimní uživatel nemůže přistupovat k informacím nebo zdrojům. Známé jsou různé druhy DoS útoků.
- Nelegitimní použití – neoprávněný subjekt využívá informace, ke kterým by správně neměl mít přístup.

4.1.5 Pachatelé kybernetické kriminality

Nejaké slovo

Hacker

Označení hacker známé již v 50. letech v komunitě radioamatérů. Šlo o technicky nadaného jedince, schopného hledat zapojení a metody ke zvětšení výkonu nebo dosahu vysílače. Hacker je člověk s velkou odbornou znalostí v oblasti programování a informatiky. Dokáže efektivně vymýšlet řešení různých úkolů a přitom být rychlý. Tyto schopnosti může využít jak k nelegálním aktivitám, tak je může využít za účelem vylepšení a zajištění ochrany zařízení, aplikací, systémů.

1. White hat (WH) – pracuje spíše jako zaměstnanec dané organizace. Jeho úkol je prověřovat zabezpečení aplikací, systémů apod. Organizace tak zjišťuje svá slabá místa a snaží se pak o zlepšení obrany proti potenciálním útočníkům.
2. Hacktivist – většinou se jedná o skupinu, která útočí na různé počítačové systémy, aby se zviditelnila a ukázala vyjádření svého názoru, většinou mají politický záměr, snaží se upozornit na nedodržování lidských práv.

---

³⁷ JÍROVSKÝ, Václav. Kybernetická kriminalita. Praha: Grada, 2007.

3. Black hat (BH) – Zneužívá své znalosti a schopnosti k útokům na firemní systémy, aplikace nebo jiná zařízení stejně jako výše uvedený WH hacker. Rozdíl spočívá v tom, že úmysl BH hackera je zaručeně záporný. Snaží se získat data, ovládnout skupinu zařízení, která poté může využít k dalším útokům nebo zařízení ovládat dle své libosti. Dovednosti, kterými disponuje, mu většinou slouží k primárně k obohacení nebo dosažení politických cílů.

4. Gray hat (GH) – Takový ten zlatý střed mezi WH hackery a BH hackery. Útočí nelegálně na aplikace, systémy, zařízení, ale pokud se mu to podaří, informuje o tom danou firmu.³⁸

Insider

Představuje pro firmu největší nebezpečí. Jde o nespokojeného zaměstnance. Motivací nespokojeného zaměstnance je touha po pomstě, nebo finanční zisk. Současný nebo bývalý zaměstnanec ví, jak to ve firmě chodí, a proto je pro něj snadné dostat se do systému firmy. Provádět analýzy systému jako u postupu normálního hackera nemusí, což mu usnadňuje čas i práci. Zaměstnanec např. uloží citlivá data, která neměla být zveřejněna, na veřejný cloud, facebook, nebo na jinou platformu a data jsou snadno dostupná.

Script kiddie

Jde o člověka, který se chce stát hackerem nebo se o to aspoň pokouší, takže se dá říct začínající. Nevytváří si své vlastní nástroje k útoku na určitý počítač nebo systém, ale používá předem vytvořené nástroje, které obvykle získává prostřednictvím internetu. Nemá žádné odborné znalosti, ale může mít alespoň minimální znalosti.³⁹

Na konec kapitoly bych dodal, že kyberprostor a kybernetický útok je nástrojem a polem na kterém se rozvíjí sociální inženýrství. Znamená to, že se útočník snaží pomocí manipulace lidí získat přístup k datům, počítači nebo systému. Kdy je jeho primární cíl poskytnutí hesla nebo bankovního převodu, připadá v úvahu i vydírání skrz soukromé složky a citlivá data nebo i v některých případech vytunelování účtu.

---

³⁸ JÍROVSKÝ, Václav. Kybernetická kriminalita. Praha: Grada, 2007.

³⁹ CCNA *Cybersecurity Operations Companion Guide* [online]. Indianapolis: Cisco Press, 2018

4.2 Terorismus

„Terorismus je obecně chápán jako násilná metoda činnosti extremistických hnutí, pro kterou je typické organizované a plánovité destruování a vraždění nebo hrozba těmito postupy k zastrašování a vydírání státních orgánů, obyvatelstva, za účelem dosažení určitých, ať již politických, národnostních či jiných cílů dané teroristické organizace.“⁴⁰

Definice terorismu je podle definice MVČR chápán jako soubor mnoha činů, které mohou, svým přičiněním vážně ohrozit chod konkrétní mezinárodní organizace, státu nebo zdraví občanů. Jedná se o skutky, které byly spáchány s úmyslem:

- vážně zastrašit obyvatelstvo
- nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků;
- vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace, a to:
- útokem na lidské životy, který může zapříčinit smrt;
- útoky na psychickou integritu osob;
- únosy nebo braním rukojmí;
- zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty;
- obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží;
- výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní;
- pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy;

---

⁴⁰ CHMELÍK, J. *Globalizace a organizovaný zločin* In: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu GLOBALIZACE A GLOBÁLNÍ PROBLÉMY 2005- 2007.

- přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy;
- výhrůzkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše;
- vedením teroristické skupiny;
- účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny;⁴¹

Při ochraně proti terorismu je potřeba zaměřit se hlavně na „Měkké cíle“, což jsou koncentrující se lidi na větších prostorech v obchodních střediskách, lidé ve městech pohybující se na ulicích, nejlépe širokých, dlouhých a při akcích, kde se očekává masa lidí (festivaly, náměstí, dopravní prostředky).⁴²

4.2.1 Příklady teroristických organizací ve světě

Al-Kajdá Teroristická organizace

Proslavena byla útokem na dvě věže obchodního centra ve Spojených Státech. Al-Kajdá je v dnešní době považovaná za jednu z nejaktivnějších organizací. Finanční prostředky získává skrz krádeže, pronásledování, obchod s drogami, vydíráním. Tato organizace má síť po celém světě, dobrou finanční základnu a přístup k velkému množství tajných informací. Al-Kajda má své zástupce spojené se státními úředníky na vysokých místech a nebojí se těchto kontaktů využít. Jako nepřítel si tato organizace vybrala Spojené státy americké společně se všemi jejími partnery. Hlavní představitelé skupiny jsou Usama bin Ládín společně s Abem Zubejdou. Zubajeda byl zvolen jako náhrada po smrti Mohammeda Ata, který do roku 2001 byl významným představitelem. Za útoky na zastupitelské úřady Spojených států amerických po celém světě, je spojována právě tato organizace.⁴³

⁴¹ Ministerstvo vnitra České republiky: *Definice pojmu terorismus* [online]. Ministerstvo vnitra ČR

⁴² MV ČR, *Strategie ČR pro boj proti terorismu*, Praha, 2013 Česká justice [online]. Media Network s.r.o.© 2018, 2016, 04.01. [cit. 2022-03-28].

⁴³ SVOJKA & spol. *Světový terorismus encyklopedie*, Praha: Svojtka & Co., 2001

Hamás (Islámské hnutí odporu)

Hamás se po roce 1987 stala hlavním nepřítelem Arafata Al - Fataha. Jedná se o organizaci, která je silně orientovaná na náboženství. Okupací Arafatova území se skupina zapojila do boje proti němu. S vyhlídkou vzniku samostatného státu na území dnešního Izraele Hamás zabíjí tisíce nevinných lidí. Členské příspěvky získává skupina od lidí, kteří jsou ochotni je financovat. Tyto přívržence Hamás získává díky svému obrovskému ideálu. Organizace se především snaží oslovit mladé lidi, veřejnost i mimo území Izraele a navázat kontakty s veřejnou správou 21.

K dosažení svých cílů, používá skupina propagandu a násilí. Tyto dvě věci jsou jedny z hlavních znaků Hamásu. Počátky této skupiny můžeme hledat hlavně v Pásmu Gazy a v oblastech při západním břehu Jordánu. Zástupce a přívržence těchto skupin můžeme najít i v politických kruzích, jako jsou místní samosprávy nebo obchodní komory. Financování této skupiny je jak ze strany bohatých šejků z Arabských států, tak z politických kruhů. ⁴⁴

IRA (Irská republikánská armáda)

Další organizace s jasným cílem a posláním: sjednocení rozděleného Irsku. Základem je iniciativa tzv. Irských dobrovolníků známá jako Sin Féin. Iniciativa je, ale ozbrojenou složkou, která pro vznik samostatného státu provede cokoliv, nebojí se využít zbraně i bomby. Od 30. let působí ilegálně. Za hlavní problém vzniku samostatného Irsku považují příslušníci této organizace politické hlavy a britskou armádu. Skupina proto často utočí na představitele vlády, vysoko postavené pracovníky armády formou bombových útoků apod. Zmínit můžeme únos dětí z bohatých rodin, přepadávání škol či univerzit. Hlavním cílem v Irsku byli příslušníci bezpečnostních sil, které označili jako vojáky okupační armády. Naopak v Británii organizace prováděla atentáty na obchodní domy a střediska za účelem ovlivnit tak obyvatele proti vládní politice o udržení Severního Irsku součástí Británie. ⁴⁵

Baskicko a jeho svoboda (ETA)

ETA je součástí jedinečné historie Basků a s nimi spojeným územím. Baskové se liší od obyvatel západní Evropy jak vzhledem, tak i jazykem, který nazýváme „euskera“, ten

---

⁴⁴ SVOJKA & spol. *Světový terorismus encyklopedie*, Praha: Svojtka & Co., 2001

⁴⁵ SVOJKA & spol. *Světový terorismus encyklopedie*, Praha: Svojtka & Co., 2001

nepatří do žádné z jazykových skupin v Evropě. Na západním podhůří Pyrenejí, žije asi dva miliony obyvatel. Jedna část Baskicka je i francouzská kde žije asi 200 000 obyvatel.⁴⁶

Tato skupina založena studenty se roku 1959 snažila o separaci Baskicka od Španělska a po jejich vyloučení z Baskické národní strany, se snažila násilím vytvořit vlastní nezávislý stát a to Baskický stát. Roku 1973 při bombovém atentátu byl zabit Luis Carrero Blanco, byl to nástupce generála Franca, takže bojovali proti diktatuře Franca. Jejich destruktivní akce byly spáchány pouze na území Španělska. Při přímých střetech stříleli oběti do zátylku. Teroristé často využívali nastražení bombového zařízení do automobilu při svých bombových útocích. Měli za cíl usmrtit policisty, vojáky nebo různé politiky. ETA plány útoků telefonicky, ještě předtím, než se útoky staly, oznamovala do novin. Tato skupina má na svědomí okolo 829 obětí a několik stovek zraněných. ETA oznámila ukončení ozbrojeného boje a rozpuštění všech struktur až v roce 2014, v roce 2017 předala francouzským úřadům polohu úkrytů se zbraněmi a v roce 2018 oznámila své konečné rozpuštění a tím celá organizace skončila.⁴⁷

Islámský stát

Islámský stát je radikální islámská teroristická skupina, pochází z Iráku stejně jako například Al-Káida. Funguje od roku 1999 pod různými názvy. Řídí se islámem a islámským právem šaría. Páchá násilí na lidech, kteří vyznávají jiné náboženství, než je to jejich. Dopouští se násilných činů na etnických nebo náboženských menšinách v Iráku a Sýrii. Způsobují i kulturní zločiny, ničí sochy a vypalují knihovny. Islámský stát využívá internet k propagaci svých ideologií a to je krásný příklad, jak globalizace souvisí s terorismem a sítěmi. Sdílí videozáznamy útoků na vybrané lidi, kteří se provinili činem, který není v souladu s právem šaría. Zveřejňuje také nechutné vraždy odpůrců. Mezi jejich asi nejznámější útok patří teroristický útok v Paříži, který se stal 13.11.2015. Na místě si tyto útoky vyžádali přes 100 obětí a více než 300 zraněných.⁴⁸

---

⁴⁶ DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002.

⁴⁷ - MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s.24.

⁴⁸ Teroristická hnutí a jejich ideové základy. E15.cz, [online] 30. 5. 2017. [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/the-student-times/teroristicka-hnuti-a-jejich-ideove-zaklady-1333091>

4.2.2 Typologické rozdělení terorismu

- Regionální terorismus

Regionální terorismus představuje v dnešní době způsob, útoku státu na své obyvatelstvo a to se samozřejmě nejedná pouze o teroristické údery vedené proti jednomu státu, ale tento terorismus označujeme jako formu negativního působení ze strany státu na obyvatelstvo a na základě principu teritoriality. V případě porušení základních principů a zásad, bez kterých by stát nefungoval, dochází k terorizování obyvatel dotyčného území. Stát se následně sám dopouští páchaní trestných činů, porušování zákonem chráněných hodnot a zájmů.

- Etnický nacionalistický terorismus

Historicky není nacionalismus nijak starý, ale o to větší dopad má. Někteří tvrdí, že nacionalismus má na svědomí obě nám známé světové války. Organizace, které využívají terorismus k naplnění nacionalistických cílů, chtějí obvykle svrhnout vládnoucí skupinu. K těmto úkonům používají metody paniky, zastrašování a nahánění hrůzy veřejnosti.⁴⁹

K založení takové nacionalistické teroristické kampaně stačí jen několik jedinců. Na prvním místě je nenávisť vůči vládnoucímu režimu a být oblíbený u národa, za jehož reprezentanty se prohlašují.

Jedna z nacionalistických skupin byla např. IRA. Irská republikánská armáda, kterou jsem zmínil v příkladech skupin ve světě.

- Kriminální terorismus

Jedná se původně o organizovaný zločin v daném státě, který se ztotožňuje s italskou mafií. Jako cíl těchto organizací není propagace ideologie nebo postoje, ale páchaní kriminálních činností. Kriminální terorismus bývá páchán hlavně kvůli zajištění finančních prostředků pomocí nelegálních aktivit, můžeme uvést obchod s drogami nebo se zbraněmi. Tento druh terorismu je hodně rozšířen v Mexickém zálivu a státech

---

⁴⁹ SVOJKA & spol. *Světový terorismus encyklopedie*, Praha: Svojtka & Co., 2001

v Jižní Americe, kde se do tohoto stanoviska zapojili obyčejní lidé hlavně kvůli chudobě a nezaměstnanosti.⁵⁰

Co se týče rozsahu, kde působí terorismus, máme dva a to jsou domácí terorismus a mezinárodní terorismu. Nepřehlédnutelná je výše uvedená vazba terorismu negativních jevů, jako jsou například obchod s drogami (který je, řekl bych lukrativní financování svých záměrů) nebo obchod se zbraněmi. Společně s organizovaným zločinem a šířením zbraní hromadného ničení patří terorismus k nejzávažnějším rizikům ohrožujícím celou lidskou civilizaci po všech stránkách.⁵¹

4.2.3 Globální terorismus

Terorismus v souvislosti se stále větším zvyšujícím se vlivem náboženství na globální světovou politiku, veřejný život nebo modernizaci společnosti. Některá tradiční náboženství ovládaná lidmi striktně zásadovými, až fanatiky dostávají do rukou mnoho militantních rysů. Příkladem může být hnutí Talibán, které se pod záminkou oživení islámských tradic a až absurdním výkladem Koránu proslavilo násilím páchaným ve jménu Alláha. Přihlásilo se k džihádu, tedy svaté válce, díky níž by se měl stát islám světovým náboženstvím a jako nástroj si zvolilo terorismus.⁵²

O globálním terorismu se začalo mluvit až v souvislosti s útoky 11. 9. 2001. Globální charakter hrozby je zapříčiněn celosvětovou existencí teroristických sítí ruku v ruce rostoucí společně s globalizací. Dále také výběrem cílů, které mají význam pro danou kulturu nebo národ. Typické jsou sebevražedné atentáty s cílem zabít co nejvíce obyvatelstva, vyvolat strach a odezvu od světové veřejnosti.⁵³

---

⁵⁰ SVOJKA & spol. *Světový terorismus encyklopedie*, Praha: Svojtka & Co., 2001

⁵¹ Ministerstvo vnitra České republiky: *Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra ČR

⁵² CHMELÍK, J. *Globalizace a organizovaný zločin* In: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu GLOBALIZACE A GLOBÁLNÍ PROBLÉMY 2005- 2007.

⁵³ PROCHÁZKOVÁ, Dana. 2014. *Boj proti terorismu* Projekt EU: Improving Security by Democratic Participation - ISDEP. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta dopravní, 2014

Hlavním cílem teroristů je největší počet obětí, což znamená, že ovlivňují psychiku států a veřejné mínění mezi státy. Takto se pokouší zařídit chtěné změny v zahraničních politikách daného státu. Světové vlády nesou břímě plné zodpovědnosti za to, co se děje na území. Berme v úvahu západní státy, je možné říci, že bude boj proti terorismu zároveň sjednocovat a rozdělovat občany daného států.⁵⁴

Podle mého názoru je nezbytné modernizovat islámskou civilizaci, která činí velké problémy. Je zde velká nerovnoprávnost žen, zákaz půjčovat peníze a celá řada problémů ze sociální i hospodářské sféry.

Obchod se zbraněmi

S tímto negativním globálním jevem souvisí i problém nelegálního obchodu se zbraněmi. V rámci Evropy vývoj kriminality ovlivnil významným způsobem kolaps Sovětského svazu. Tím snad nejvýznamnějším faktorem při eskalaci nezákonných dodávek zbraní od konce studené války byla transformace bývalého sovětského bloku a její vliv na místní výrobce zbraní. Prakticky každá země ve střední a východní Evropě má průmysl výroby zbraní. Po rozpadu Sovětského svazu se tyto společnosti na výrobu zbraní obrátily na exportní trhy. Tytéž síly, které podněcují export z bývalého 22 sovětského bloku, pomáhají živit trh s použitým zbožím, s vyrazenou nebo přebytečnou výstrojí pozemních a vzdušných sil z éry komunismu.

K dalšímu významnému přívalu ručních zbraní z vládních zásob na trh došlo v Iráku po pádu režimu Saddáma Husajna, kdy se po Iráku a pravděpodobně i po sousedních zemích dostalo sedm až osm milionů kusů zbraní. Jsou mezi nimi i složité zbraně jako přenosné protiletectvé systémy, které dokáží sestřelit nízko letící letadlo. Jednu z nejnebezpečnějších a nejstrašidelnějších kriminálních aktivit mezinárodního organizovaného zločinu představuje nezákonný obchod s jaderným materiálem. Expanzi zločinu tohoto původu do celého světa globalizace umožnila i urychlila.⁵⁵

---

⁵⁴ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009.

⁵⁵ NAÍM, M. *Černá kniha globalizace*. 2. vyd. Vyšehrad Edice :Moderní dějiny, 2008.

Dostupnost střelných zbraní podle studie z roku 2014, kterou provedla organizace CSES vypovídá o tom, že obvykle nemá souvislost s četností násilných konfliktů a zločinů ve společnosti, má však veliký vliv na závažnost následků. V této souvislosti příliš nezáleží na počtu zbraní mezi lidmi, jako spíše v jejich dostupnosti pro ty, u kterých by se dalo čekat riziko zneužití zbraně. Platí to pro legálně i nelegálně držené zbraně, u nelegálních však více, neboť jejich držitelé jsou náchylnější k jejich ilegálnímu využití a nedbají na jejich zabezpečení. Boje proti pašování zbraní dnes existuje, intenzivní spolupráce mezi členskými státy EU a jejich složkami, založená zejména na sdílení informací a společných řešení problémů. Všechny státy mají určité právní předpisy proti nelegálnímu obchodu se zbraněmi. V důsledku rozdílných právních kultur se tyto předpisy v každém státu liší.⁵⁶

---

⁵⁶ KARÁSEK, David. Studie EU: *Evropský černý trh se zbraněmi* [online]. Gunlex, listopad 2014, [cit. 2022-03-28].

5 Sociální důsledky globalizace

"Ve svých důsledcích globalizace daleko přesahuje záležitosti ryze ekonomické a zahrnuje stále více společenských oblastí. Je spojována s přenosem a výměnou vědy, kultury, politických myšlenek, zvyků a obyčejů".⁵⁷

Tím nabyl proces globalizace i kvalitativně nových dimenzí. Co charakterizuje aktuální diskusi o výzvách globalizace, je patrně tato nová kvalita.

Velkou skupinu dopadů globalizace utváří její sociální atributy, které jsou ovlivněny, dalo by se říct přímo globalizací ekonomickou. Sociální důsledky globalizačních procesů mají mnoho možných podob. Může se jednat například o nerovnosti příjmů, bohatství, kulturní, mocenské nerovnosti, mezi pohlavími či nerovnosti v sociálních možnostech a potřebách, jako je přístup ke vzdělání nebo ke zdravotnictví. Jeden z dopadů globalizace vlastně je, že přináší větší mobilitu kapitálu, služeb nebo informací a osob. Výsledkem této větší mobility je možnost utéci nebo se přestěhovat v případě nespokojenosti v dané lokalitě.

„Každý, kdo může z lokality utéci, může utéci od důsledků. To je nejdůležitější z výdobytků vítězné války s prostorem.“⁵⁸

Ovšem předpoklad k takovému útěku je mít určité možnosti a hlavně kapitál. Chování jedince či společností, kteří mají možnost užívat a využívat tuto globální mobilitu, je často dalo by se říct ochráněny od odpovědnosti za důsledky chování. To se zrcadlí do života lidí, kteří jsou závislí na určité lokalitě, protože se musí vypořádávat s následky či dopady rozhodnutí, která nejsou závislá na jejich vůli. Tato rozhodnutí, která jsou udělána na globální úrovni, podporují odcizení a nerovnosti mezi „elitami“ a masou obyvatelstva planety, která je závislá na své lokalitě.

„Zeslabuje se sociální soudržnost, solidarita je znesnadňována a podle některých analýz je v nové hierarchii nerovnosti globální elita osvobozena od

---

⁵⁷ STIEGER, Štěpán. *Globalizace a její důsledky*. Čerpáno z http://ekonom.ihned.cz/c4-10143510-21736370-40F000_d-globalizace-a-jeji-dusledky

⁵⁸ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace: důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.

*odpovědnosti za dopady svých aktivit, je osvobozena od závazků k určitému lidskému společenství, bohatí bohatnou a chudí chudnou, bohatí již nepotřebují chudé.*⁵⁹

Globalizaci nelze vnímat pouze z ekonomického pohledu, protože její důsledky se promítají do všech sfér našeho života a je spojena s vývojem sociálních, ekonomických i politických nerovností.

Podle Baumana přinesla globalizace jakési nové rozdělení společnosti, na malé množství bohatých a na straně druhé stojí většina spíše chudých. Podle Baumanových slov je také omezení místem v globalizovaném světě znakem sociální degradace a deprivace. Dochází k tomu, že tyto nejchudší oblasti, rozvojové země, jsou ovlivňovány globalizací v mnoha směrech a jedním z nich je i sociální exkluze. K sociálnímu vyloučení v rámci globalizace nemusí docházet pouze u rozvojových států, ale týká se i vyspělých zemí. Různé odlišnosti jednotlivců nebo i skupin podle zdravotního stavu, vzdělání, příjmu a bohatství, nebo politická orientace. Tyto aspekty mohou ve svém důsledku vést ke špatnému začlenění do společnosti, což může vést až k vyloučení ze sociálních vztahů. Globalizace neumožňuje stejný přístup k celkovému společenskému růstu. Lepší předpoklady mají jedinci, jejichž vlády připraví dostatečně zajímavé podmínky pro přísun zahraničního kapitálu.⁶⁰

5.1 Časová komprese

Zajímavým pojem, který se objevuje současně s globalizací, je časoprostorová komprese. Jedná se o termín, který obnáší pochody, ke kterým dochází v důsledku informační a technologické revoluce. V oblasti ekonomie roste důležitost nadnárodních společností a mezinárodních organizací, roste počet regionálních integračních uskupení, finanční trhy se stále více propojují.

---

⁵⁹ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace: důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.

⁶⁰ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace: důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.

Příklad časoprostorové komprese si můžeme ukázat na příkladu rozvoje rychlosti cestování. Na začátku 20. století se pohybovala rychlost lokomotiv téměř přes 100 km/hod, tak v 16. století byla průměrná rychlost dostavníku 16 km/hod,

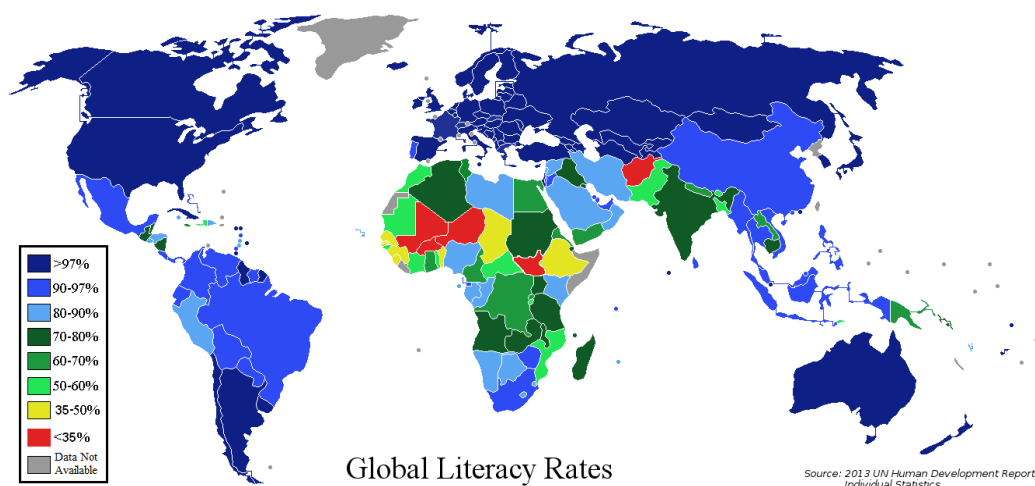
Jako důsledek časoprostorové komprese můžeme považovat i nové dělení obyvatelstva. Ti, kteří mají přístup ke komunikačním a informačním technologiím jsou zvýhodněny před těmi skupinami obyvatelstva, kteří k nim přístup nemají, například starší generace, lidé bez vzdělání nebo lidé žijící pod hranicí chudoby.

Pod vlivem globalizačních procesů se přetváří hierarchie světových metropolí. Můžeme společně shledávat, že téměř všechna místa na zemi jsou globalizací ovlivněna, ale je vlastně jenom pár míst, kde se rozhoduje, jaký charakter budou mít globalizační procesy. Jednáme o největších metropolích světa jako je například Londýn, New York nebo Tokio, ze kterých se stala města globální. Tato místa jsou v hierarchii měst na předních příčkách, ve spodní části, se nacházejí další města, kde se také koncentruje velké množství funkcí, faktorů a aktivit, jenž se podílí na vytváření globalizace, vezmeme si například Frankfurt a Paříž. Do této hierarchie patří samozřejmě i další, z pohledu rozhodování o formování globalizace, města s menší atraktivitou.

Projev kteréhokoliv sociálního důsledku globalizačních procesů můžeme najít po celém světě. Jednáme o rozdílné postavení na úrovni jednotlivců nebo celých států. Negativní důsledky se přitom nejvíce projevují většinou u těch nejméně rozvinutých států, žen nebo ohrožených skupin obyvatelstva. Na obrázku uvedeném níže jsou světlou barvou znázorněna země s nejnižší úrovní gramotnosti, které obsahují oblasti nejméně rozvinutých států v Africe a Asii, to jen dokazuje, že tyto státy se i vlivem globalizace ocitají v nelehké situaci. Nejsou dost zajímavé z pohledu zahraničních investorů, protože jejich obyvatelé nemají dostatečné vzdělání, tím pádem se jim nedostane pomoci například v podobě zahraničních investic, které by mohly pozitivně ovlivnit i sociální situaci ve státě.

Obrázek 1 Gramotnost ve světě [online. 2021-03-18]

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Gramotnost>

5.2 Kulturní pluralita

Globalizaci jsme zatím posuzovali z hlediska ekonomického, podle vlivu na životní prostředí a můžeme ji také posuzovat podle vlivu na lidskou kulturu. Současný svět, který je pod vlivem globalizace, je tvořen různými kulturami. Můžeme mluvit o kulturní pluralitě. Tyto kultury se vzájemně propojují a tím se vytváří globální civilizace.

„Každá z těchto kultur má jedinečný charakter, který se utvářel v průběhu historického vývoje, na základě jedinečné historické zkušenosti, kterou příslušná společnost prošla.“⁶¹

V další kapitole si vymezíme pojem kulturní pluralita, zaměříme se na vývoj vztahů mezi kulturami a uvedeme si vybrané kultury současného světa, které se pokusíme stručně charakterizovat.

Podle paní Lehmannové kulturní pluralitu dělíme:

1. kulturní rozmanitost světa
2. fakt, že tyto rozmanité kulturní celky vytvářejí složité kulturní struktury

⁶¹ LEHMANNOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003.

Tyto dva body, které jsme uvedly, ovlivňují mezinárodní vztahy a globalizace tento vliv zesiluje.⁶²

Kulturní pluralita se studuje z hlediska horizontálního a vertikálního. Hledisko horizontální zkoumá odlišnosti a vztahy kulturních celků stejného řádu například národních kultur. Vertikální hledisko se zabývá vazbami mezi kulturními celky rozdílného řádu např. vazby mezi národními kulturami a specifickými a odlišnými etnickými skupinami, které v jejich rámci žijí nebo do nich nově přicházejí v rámci migračních vln.

Pluralita ovlivňuje mezinárodní vztahy a vytváří tak konflikty. Jako příklad si můžeme uvést teroristický útok 11.zář v USA. Tento konflikt můžeme označit kulturním konfliktem.⁶³

Rád bych k tomuto podal citát od Lehmannové. „*Odlišnost jednotlivých kultur, jejich jedinečnost a neopakovatelnost zakládá skutečnost kulturně pluralitního světa. Kulturní pluralita je zákonitým rysem lidské skutečnosti, předpokladem jeho optimálního rozvoje, ale i faktorem, který může být zdrojem konfliktů.*“⁶⁴

5.3 Vývoj vztahů mezi kulturami

Vztahy mezi kulturami se v průběhu času mění a vyvíjí. Kulturní pluralita má v každém historickém období jinou podobu. V současnosti se kulturní pluralita vyvíjí směrem ke stále složitější struktuře.⁶⁵

Z úsudku paní Lehmannové rozděluje vývoj kultur do několika fází. Během první fáze prochází vývoj etapou přírodních kultur, kdy se lidé živili lovem a sběrem. V této fázi se začíná objevovat kulturní odlišnost mezi jednotlivými skupinami lidí. Do druhé fáze můžeme zařadit neolitickou revoluci, která se nazývá, jako fáze lokálních civilizací. Patří sem např. kultura egyptské nebo sumerské. Kulture těchto civilizací

---

⁶² LEHMANNOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003.

⁶³ LEHMANNOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Oeconomica, 2003.

⁶⁴ tamtéž

⁶⁵ tamtéž

byly uzavřené a vycházely z tradičního systému. Vztahy s ostatními kulturami nepředstavovaly velké narušení jejich uzavřeného celku. Do třetí fáze bychom mohli zařadit západní kulturu. Západní kultura se řadí k nejmladším kulturním celkům a také vytvořila předpoklady pro vznik nové úrovně vztahů mezi sociokulturními celky na planetě Zemi.

Evropa je důležitým hráčem v historii kultury. V důsledku zámořských objevů získává Evropa politickou, ekonomickou, ale i kulturní moc nad novými územími. Ze stránky hlediska kultury jde především o rozvoj civilizací.

„Vlastní nastartování procesu globalizace je spojováno až s průmyslovou revolucí 19. století, která znamenala další významný kvalitativní skok v rozvoji technosféry a civilizační složky kultury.“⁶⁶

To znamená, že jde ruku v ruce s rozvojem vědy a techniky.

---

⁶⁶ LEHMANNOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003.

5.4 Vztah mezi náboženstvím a globalizací

V této kapitole se budeme věnovat vztahu mezi náboženstvím a globalizací. Tedy co je náboženství pro globalizaci a globální svět a obráceně co globalizace a globální svět znamenají pro náboženství. Dále jaký vztah k sobě mají a jakou roli hraje jeden fenomén v druhém. K definování náboženství, jež jsou považována za globální, není potřeba jednotného konceptu. Důležité je to, co lidé globálně nazývají za náboženství. Mezi globalizovaná náboženství obecně patří křesťanství, hinduismus, islám, buddhismus a méně židovství a sikhismus. Náboženství je dominantním systémem globální společnosti, u nějž není reálné, že by vymizel. Jeho vliv však není konstantní, řekl Beyer.⁶⁷

Může se nám zdát, že náboženství reaguje negativně na globalizaci, ale tomu tak není. Náboženství naopak pomáhá a je aktivní v šíření globalizace, usiluje o začlenění do procesu globalizace a nechce jí nijak bránit. Globalizace poskytuje vcelku hojnou půdu pro obnovení veřejného vlivu náboženství. Veřejný vliv je myšlen tak, že se jedno nebo více náboženství může stát zdrojem kolektivní povinnosti. Předpokládejme, že privatizace a ztráta veřejného vlivu náboženství jsou blízce spjaté s obdobným vývojem morálky. Pokles regulační role morálky má co dělat s funkčními problémy náboženství v moderní společnosti. Jedním z těchto problémů je, že náboženství není samostatným funkčním podsystémem.⁶⁸

Úzce spjatým prvkem u náboženství a globalizace je Ideologie a to je naše další položka, kterou bych rád zmínil. V historii jsou známy především dvě ideologie, a to křesťanství a marxismus. Obě musely přemoci vládnoucí ideologii, které byly ve svých dobách hybnou silou globalizace: římské pohanství a kapitalistický liberalismus. Bez globalizace by se křesťanství ani marxismus nerozšířily, do velké část světa. Nejen proto, že jim globalizace nabídla masu lidí toužící následovat jejich zvěst, ale také proto, že jim poskytla prostředky pro šíření této zvěsti.

5.5 Globalizace a Politika

---

⁶⁷ BEYER, Peter. 2007. „*Globalization and Glocalization*.“ In: *The SAGE Handbook of the Sociology of Religion*. Edit by James Beckford, N. J. Demerath III. London

⁶⁸ BEYER, Peter. 2000. *Religion and Globalization*. London. Sage

U globalizace a politiky bych se přikláněl ke Giddensovým teoriím a proto bude tato kapitola věnována hodně jeho teoriím. Globalizační procesy, které vyvolávají celosvětově tázané otázky, vyžadují globální řešení a to se nevyhne ani politice a samozřejmě ani dalším oblastem života. Neskutečný pokrok probíhá v oblasti komunikačních technologií a informačních, s čímž souvisí i velký nárůst moci masových médií. To má vliv právě i na politickou sféru. Média utváří obraz politických autorit, na jedné straně politiku vlastně by se dalo říct, tvoří, na straně druhé je tu i prostor pro manipulaci s veřejností. Ale je pravdou, že politika by se bez médií neobešla. Média se tak stávají jasnou součástí politického světa. Je tu také jeden zajímavý fakt, a to ten, že teprve s rozšiřováním demokracie se objevuje globalizace, která paradoxně odkrývá meze demokratických struktur.⁶⁹

Lidé jsou obecně spokojeni s demokratickou vládou, věří v demokratické procesy, ale ve většině zemí poklesla důvěra v politiky, což se projevuje na stále menší účasti ve volbách. Přitom stále větší procento lidí se zajímá o politiku jako takovou, to je ten paradox demokracie. V demokratických zemích je zapotřebí prohlubovat demokracii samu. Giddens mluví o nutnosti demokratizace demokracie.⁷⁰

Politiku mnozí lidé považují za zkorumpovanou záležitost, ale přesto jim politika není lhostejná a sledují ji. První propojení emancipační politiky a politiky pro život se ukázalo ve feministickém hnutí. Sociální hnutí vůbec jsou prostředkem angažovaní. Existují čtyři typy sociálních hnutí: dělnická hnutí, demokratická hnutí (hnutí za svobodu projevu, dohled na činnosti moderního státu, mírová hnutí (kontrola prostředků násilí), ekologická hnutí. Všechna sociální hnutí se navzájem ovlivňují, každé má svou moc, moc je v těchto případech hybnou silou požadovaných změn pokud možno k lepšímu.⁷¹

V momentě, kdy globalizace výrazně nabírá na rychlosti, jde samozřejmě o maximalizaci příležitostí a minimalizaci závažných rizik, což vyžaduje koordinaci v používání moci. Totéž platí pro politiku státu, kde je tato koordinace moci tlačena na

---

⁶⁹ GIDDENS, A.: *Unikající svět (Jak globalizace mění náš život)*. 1. vyd Praha: Sociologické nakladatelství 2000.

⁷⁰ tamtéž

⁷¹ tamtéž

transnacionální pole. Státy musí spolupracovat v otázkách, které dříve mohly řešit samy. Globalizace tedy působí jednak směrem ven, ale i dovnitř.⁷²

5.6 Globalizace a Dopad na člověka

Bauman se zabývá hned několika problémy, které nám globalizovaný svět přináší, a proto bych se chtěl v této kapitole přiklonit spíše k jeho názorům. Problémy, které řeší, můžeme shrnout tímto způsobem:

1. Všichni jsme globalizováni.
2. Globalizace působí na všechny stejnou měrou, její účinky však pro všechny stejné nejsou.
3. Nejcennější hodnotou se stává mobilita.
4. Dochází k hroucení komunikace mezi globálními elitami a lokalizovanou většinou.
5. Tendence kriminalizovat případy, které nespĺňují idealizovanou normu.⁷³

V globalizovaném světě nachází Baumann dvě velmi odlišné skupiny, do kterých podle něj patří většina světové populace. První skupina jsou, dalo by se říct globální velkostatkáři, kteří disponují kapitálem, jenž jim zajistí moc a svobodu. V momentě, kdy jsou v nějakém prostoru omezováni, ať už nějakým státem či například vysokými náklady na výrobu, svůj kapitál jednoduše přemístí jinam, kde to bude mít větší smysl a lukrativnější podmínky. Typicky do rozvojových zemí. Jejich cíl je zřejmý a to je maximalizace zisku. Tito novodobí velkostatkáři ztrácejí své nynější závazky vůči svým zaměstnancům a komunitě na určitém území.⁷⁴

„Ztráta odpovědnosti za důsledky je nejžádanějším a nejvíce oceňovaným ziskem, který nová mobilita přináší volně fluktujícímu a s místem nesvázanému kapitálu.“⁷⁵

---

⁷² tamtéž

⁷³ LEHMANNOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003.

⁷⁴ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace – Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.

⁷⁵ tamtéž

Odchodem velkostatkářů z dané lokality spouští řetězec dalších okolností, které způsobí život v lokalitě nesnesitelný. Lidé závislí na globálech se poté dávají také do pohybu, ovšem zcela nedobrovolně. S nadějí, že na ně čeká lepší život se vydávají na nucené cesty, které jsou často nelegální a hrozí jim zadržení a deportace.

Podle Baumana jsme v pohybu pořád i v okamžiku, kdy například fyzicky sedíme v obývacím pokoji a surfujeme na internetu. Nejenom, že můžeme virtuálně cestovat, i pouhé čtení zpráv ze zahraničí nás uvádí v pohyb. Stejně tomu tak je i při sledování televize, která nás vtahuje na úplně jiná místa do jiného prostoru. Stále toužíme po něčem novém, měníme programy, nakupujeme stále novou a novější techniku, ale i přes to jako bychom nemohli najít pocit klidu. Žijeme totiž v konzumní společnosti, kde když je člověk v pohybu tak to znamená hledat, pátrat.⁷⁶

Lidstvo se účastní světové restratifikace tedy podle Baumanna jiní teoretici vnímají, v níž se utváří nové celosvětové sociokulturní uspořádání. Termín „glokalizace“, který zohledňuje jak globalizační, tak i často opomíjené lokalizační tlaky. Glokalizaci definuje jako „proces koncentrace kapitálu, financí a všech dalších prostředků volby a účinného jednání, ale také – a snad především – jako proces koncentrace svobody pohybu a svobody jednání.“⁷⁷

Narůstá mezispolečenská a vnitrosociální polarizace bohatství, příjmu a životní úrovně. To dokládá i fakt, že 90% celkového bohatství planety je v rukou pouhého 1% obyvatel. A tato polarizace neustále nebezpečně mohutní.⁷⁸

Faktem je, že globalizace usnadnila bohatnutí bohatých a na chudé má bohužel opačný účinek. „Globální toky finančních zdrojů jsou snad stejně nehmotné jako elektronická síť, jíž procházejí, ale lokální stopy jejich cest jsou bolestně hmatatelné a reálné: kvalitativní vylidňování, destrukce lokálních ekonomik, vyloučení milionů lidí neschopných nechat se pohltit novou globální ekonomikou“⁷⁹

Bauman si myslí, že všeobecný pocit krize, který si uvědomují filosofové, tak teoretici, je pocitem života na rozcestí. Nekonečné úsilí definovat svou vlastní identitu,

---

⁷⁶ tamtéž

⁷⁷ tamtéž

⁷⁸ Tamtéž

⁷⁹ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace – Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.

ke všem těmto pochybnostem a pocitům vede všeobecný rozpad všech dostupných vzorců chování, ztrátou autorit a následná fragmentace života.⁸⁰

5.7 Ekologické dopady globalizace

Příklad škod, které po sobě může chování bez vnímání dopadů zanechat, je celosvětová ekologická krize. Globalizovaný trh, který nerespektuje zásady trvale udržitelného rozvoje. Respektuje pouze svůj zisk a růst za skutečně každou cenu. Proto stále existují hodně neekologické výrobní procesy, proto také neekologické fáze těchto procesů umisťují bohaté země do chudších. Těží na místě bezohledným způsobem nerostné suroviny a využívají nízkých nákladů za levnou pracovní sílu. V chudých a rozvojových zemích také končí miliony tun odpadů a nečistot, těžba nerostných surovin zde probíhá podle zcela jiných pravidel než v zemi, která má z této těžby zisk. Jemným postrkováním nás globalizace dotlačila k masivní spotřebě (většinou zbytečných věcí), tím k masové produkci výrobků a exploataci neobnovitelných zdrojů. A samozřejmě také masovému znečišťování zeměkoule. Bohužel pro nás, i znečišťující látky jsou globální, s námi neznají hranic a tak na zisk jedné skupiny lidí doplácí celý svět.⁸¹

Jako poslední si vezmeme problém znečištění ovzduší. Ochrana životního prostředí je v celoplanetárním měřítku poměrně mladou záležitostí. Právě toto téma bylo klíčem k úvahám globalistického rázu.

Hlavním problémem dnešní doby se stává znečišťování ovzduší. Jako hlavní znečišťovatelé jsou označovány bohatší státy Severu a hlavními oběťmi chudé státy Jihu. Na druhou stranu si lidé z vyspělých států začínají uvědomovat důsledky takových činů, tak začínají řešit problémy omezení emisí nebo ztráty biologické rozmanitosti, zatímco na druhé straně chudé země trápí úplně jiné problémy, jako je nedostatek potravin a pitné vody, nebo špatná nebo dokonce žádná zdravotní péče. Pro tyto lidi je na prvním místě hlavně přežít. „*Tak široce zdůrazňovaná trvalá udržitelnost rozvoje se na Severu týká spíše životního prostředí a na Jihu sociálních a ekonomických témat*“.⁸²

---

⁸⁰ BAUMAN, Zygmunt. *Individualizovaná společnost*. Praha: Mladá fronta, 2005

⁸¹ VALACH, M.: *Svět na předělu*. Grmmus, Jihlava 2009

⁸² BECK, Ulrich: *Vynalézání politiky. K teorii reflexivní modernizace*, Sociologické nakladatelství, Praha, 2007.

Environmentální politika je téma, které bych rád shrnul a podle Becka Z ekologického hlediska environmentální politika vždy pár kroků zaostává za rychle postupujícími skrz výrobní procesy a kupříkladu tradiční environmentální politika totiž nastupuje zpravidla až na konci tohoto procesu, nikoli na jeho začátku.

„ v návaznosti na existující environmentálně škodlivou technologii se má do jistého stupně zamezit šíření škodlivých látek a odpadů do okolního prostředí; instalací dekontaminujících technologií v závěru výrobního procesu jsou potencionální emise zadržovány a v koncentrované podobě shromažďovány v podniku. Typickými příklady jsou filtrační systémy, které zachycují škodlivé látky před vstupem do vnějšího ovzduší, např. zařízení sloužící k neutralizaci dusíku, k likvidaci odpadu a čištění vody. “⁸³

Náklady na čištění v dnešní době neúměrně stále rostou, takže na ně musí být vynakládána stále větší část národních hospodářských zdrojů. Beck poutá pozornost k teorii, že politický duch ještě nebyl dostatečně osvícen myšlením v kontextu ekologické demokracie. Ale právě myslet ekologicky je třeba. *„Průmysl, který je slepý k důsledkům, již zaměstnal všechny lidi jako třídiče odpadu v neplaceném vedlejší zaměstnání. Motto zní: Když už ne výroba, pak alespoň její odpady se musí demokratizovat. “⁸⁴*

Vysoké procento emisí souvisí pochopitelně s dopravou. Podle mého názoru, k největším patří program dopravní struktury, jsou to transevropské sítě s plánovaným ukončením všech projektů do roku 2010. Jde o tisíce kilometrů nových dálnic, nákladních železnic, vodních kanálů, letišť, vysokorychlostních vlaků a podobně. Většina z nich je již ukončena nebo se na nich alespoň pracuje. Výstavba pokračuje i přesto, že růst dopravy daleko překročil své ekologické limity.

Přijetí Automobilového a naftového programu Evropské Unie, který se zabíral například zákazem olovnatého benzínu, žádné limity omezující emise oxidu uhličitého neobsahovalo. Kvalita ovzduší 21. století se stává čím dál naléhavějším problémem, přesto se však podle všeho nedá očekávat, že by došlo k nějaké dopravní revoluci.

---

⁸³ BECK, Ulrich: *Riziková společnost. Na cestě k jiné moderně*, Sociologické nakladatelství, Praha, 2004, s. 88

⁸⁴ BECK, Ulrich: *Vynalézání politiky. K teorii reflexivní modernizace*, Sociologické nakladatelství, Praha, 2007, s. 133.

5.8 Globalizace a její dopad na společnost v ČR

Další kapitola praktické části, kde se seznámíme s globalizací v ČR a společenský dopad. Není možné zaznamenat všechny relevantní roviny a odrazy globalizace, takže v této části představím spíše nové síly a aktéry globalizace, kteří se významně podílejí na společenských procesech a vývoji sociálního prostředí v ČR.

V tomto odstavci pojednáme o dopadech globalizace na pracující lidi. Důsledky globální konkurence pro pracující lidi se projevuje na jedné straně horšící se nabídkou pracovních pozic a rostoucí absencí ochrany jejich pracovních práv ze strany státu. Ty potom představují špatné mzdové podmínky, případně vyplácení hlavně v podobě nejistých bonusů, neplnohodnotné pozice v podobě polovičních úvazků, prací na dlouhé a časté směny, bez benefitů, přídavků, například na dovolenou, nebo nemocenskou. Při vykonávání takových prací zároveň ztrácejí nárok na sociální příspěvky ze strany státu. V podstatě tak globalizace přenáší podmínky konkurující levné a pracovní síly třetích zemí do zemí, ze kterých by za dosavadních podmínek výroba byla přesunuta. Sociální stát se tak dostává do pozice v situaci, kdy poskytnutím různých výhodných položek zajistí účast nadnárodní firmy na svém pracovním trhu, tím tak poskytne svým občanům možnost nových pracovních míst, ale zároveň při podmínkách, kdy ztrácejí ochranu svých pracovních a sociálních práv.

Poslední odstavec budu věnovat transmigraci v ČR. Transmigrace je v ČR založena převážně na dvou skupinách, ukrajinských mladých lidech hledajících lepší pracovní místa, nebo vyšší životní úroveň, nebo vietnamských skupin obchodníků a pracovníků všeho druhu. Obě skupiny představují, dalo by se říct dvě různé migrační strategie, kdy ale společným koníčkem jejich přeshraničního pohybu je pracovní migrace. Zatímco ukrajinští pracovníci zajišťující levnou pracovní sílu především ve stavebním průmyslu, tak jsou představiteli mezinárodní konkurence pracovní síly a v rámci českého pracovního trhu se pohybují téměř povětšinou ilegálním prostředím černého trhu. Jejich zprostředkující institucí jsou organizované skupiny nebo struktura lidí přesouvající je na místo určení, které v podstatě poskytuje ochranu a pojištění místo státu. Motivace dělníků spočívá převážně v jejich možnosti finanční výdělek poslat své rodině na Ukrajinu, kam mají v úmyslu se vrátit.

Naopak vietnamská subkultura se přizpůsobuje do české společnosti tak, že migrují s celou rodinou bez plánování budoucího návratu do své mateřské země. V dnešní době se integrují už druhou generací narozenou v českém prostředí, která opouští prostředí maloobchodu a stravovacích služeb, které jsou pro jejich rodiče typické. Jejich obchodní úspěch je založen na poskytování levné práce přesahující limity typických pro průměrného českého pracovníka, když dosahují až extrémních přesčasů, sedmidenního pracovního týdne a určitého typu úslužnosti.

Závěr

Globalizace je proces, který začal přicházet do chodu teprve nedávno, ale řekl bych, že se stal jedním z nejdiskutovanějších témat. Tento proces si prošel několika etapami, každá z nich byla ovlivněna jiným aspektem, jak v ekonomické oblasti, tak i politické a sociální. Najdeme ji úplně všude a ve všem. Dnes pohlížíme na globalizaci jako na jakýsi fenomén, který prostupuje skrz státní hranice a spojuje jednotlivé státy ve větší celek. Její následky se nám projevují v každodenním životě, některé oblasti jsou globalizací ovlivňovány více, jiné zase méně. Pokud hovoříme o oblastech, nemyslím tím jen sféry našeho života, ale také geografické oblasti. Dopady globalizace jsou pozitivní, tak i negativní, ale měřítko těchto dopadů je velmi problematická. Proto také existuje mnoho názorů a teorií jak se na pojetí globalizace, její různé projevy, dopady i směr jejího dalšího vývoje pohlížet. Mezi plusové stránky globalizačních procesů určitě zařadíme zvyšování životní úrovně, větší propojenost jednotlivých států. Dalším plusem je rozšiřování obzorů pro jednotlivce. Mezi ty můžeme zařadit jak pozitivní uživatele, normální lidi s dobrým záměrem, nebo jsou zde i lidé, kteří ji zneužijí ve svůj negativní prospěch. Tím myslím například teroristické organizace, nebo skupiny Hackerů, kteří jsou schopni krást identitu lidem, nabourávat se do kreditních karet nebo krást důležité dokumentace. Práce je věnována vysvětlení samotného pojmu a stručnému výčtu oblastí, kterými proces globalizace prostupuje, historie globalizace a její etapy až po terorismus a možné hrozby kybernetického charakteru, nebo globalizace a její dopad na člověka a globalizace spojená s ekologií. To vše vede k tomu, že bychom při používání tohoto fenoménu měli jako uživatelé zvýšit opatrnost.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika: regiony a integrace*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0193-6
2. CIHELKOVÁ, Eva. *Procesy regionalizace ve světové ekonomice a jejich důsledky pro vývoj ekonomiky ČR: výzkumná zpráva*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. ISBN 80-245-0129-5.
3. BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace: důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999. Souvislosti (Mladá fronta). ISBN 80-204-0817-7.
4. BAUMAN, Zygmunt. *Individualizovaná společnost*. Praha: Mladá fronta, 2005. Myšlenky (Mladá fronta). ISBN 80-204-1195-X
5. VALACH, M.: *Svět na přelomu*. Grimmus, Jihlava 2009, 408 s., ISBN 978-80-902831-5-2
6. NAÍM, M. *Černá kniha globalizace*. 2. vyd. Vyšehrad Edice:Moderní dějiny, 2008. 303 s. ISBN: 978-80-7021-866-2
7. CHMELÍK, J. *Globalizace a organizovaný zločin* In: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu GLOBALIZACE A GLOBÁLNÍ PROBLÉMY 2005-2007. Univerzita Karlova: Centrum pro otázky životního prostředí, 2006. s. 51 – 71 ISBN: 80-87076-01-X.
8. JÍROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1561-2.
9. CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika – základní rysy a tendence vývoje*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0687-4
10. DLOUHÁ, Jana, Jiří DLOUHÝ a Václav MEZŘICKÝ, ed. *Globalizace a globální problémy: sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí, 2006. ISBN 80-87076-01-X
11. *Globalizace / Václav Mezřický (ed.)*. -- Vyd. 1. -- Praha: Portál, 2003. - 152 s. ISBN 80-7178-748-5
12. GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Post (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-15-6
13. LEHMANNOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0621-1.

14. STELLNER, František. *Hospodářské dějiny (16.-20. století)*. V Praze: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1141-X.
15. CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. Praha: Beck, Beckova edice ekonomie, 2009. 273 s. ISBN 978-80-7400-155-0.
16. BERNÁŠEK, Václav a kol. *Globalizační procesy ve světové ekonomice*. Praha: Oeconomica, 2002. 250 s. ISBN 978-80-245-0265-8.
17. ROLNÝ, Ivo a Lubor LACINA. *Globalizace, etika, ekonomika*. Vyd. 3., rozš., (1. v nakl. Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2008. *Ekonomie* (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-62-5.
18. ZOUBEK, Vladimír. *Lidská práva - globalizace - bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-026-0.
19. BEYER, Peter. *Religions in global society*. New York: Routledge, c2006.
20. JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy a světová ekonomika*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-795-2.
21. *Světový terorismus: encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4.

Elektronické zdroje:

1. Globalizace – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Globalizace&oldid=20017352>
2. IMF. Glossary of Selected Financial Terms [online]. Poslední revize 2006 [cit. 2012-11-04]. Dostupný z: <http://www.imf.org/external/np/exr/glossary/showTerm.asp#91>>.
3. OMAN, Charles. The Policy Challenges Of Globalisation and Regionalisation [online]. Poslední revize 1996 [cit. 2012-11-19]. Dostupné z: <http://www.oecdilibrary.org/development/the-policy-challenges-of-globalisation-andregionalisation/>, DOI 10.1787/20771681, ISSN 2077-1681.
4. Nadnárodní Korporace - Wikipedie [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nadnárodní_korporace
5. MAŠLEJ, Miroslav. Globalizace a bezpečnost na přelomu tisíciletí [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupný z WWW: <http://www.svses.cz/konference/inovace06/texty/maslej.pdf>

6. Intrusion Detection System (IDS). In: GeeksforGeeks [online]. Noida: GeeksforGeeks, [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://www.geeksforgeeks.org/intrusion-detection-system-ids/>
7. ERBSCHLOE, Michael. Trojans, Worms and Spyware [online]. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2004 [cit. 2022-03-23]. ISBN 9780750678483
8. HÁK, Igor. 2005. Moderní počítačové viry [online]. Hradec Králové, [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <http://www.viry.cz/go.php?id=kniha/index>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Doc. RNDr. Josef Zelenka, CSc
9. CCNA Cybersecurity Operations Companion Guide [online]. Indianapolis: Cisco Press, 2018 [cit. 2022-03-17]. ISBN 978-1-58713-439-5.
10. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Bezpečnostní strategie České republiky v České republice 2011 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mzv/strategie/bezpecnostni-strategie-cr-2011>
11. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2015 v České republice 2015 [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf> . ISBN 978-80-7441-005-5
12. Ministerstvo vnitra České republiky: Definice pojmu terorismus [online]. Ministerstvo vnitra ČR [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
13. KARÁSEK, David. Studie EU: Evropský černý trh se zbraněmi [online]. Gunlex, listopad 2014, [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/1893-studie-eu-evropsky-cerny-trh-se-zbranemi>
14. MV ČR, Strategie ČR pro boj proti terorizmu, Praha, 2013 Česká justice [online]. Media Network s.r.o.© 2018, 2016, 04.01. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: <http://www.ceskajustice.cz/2016/01/hrozba-cr-v-pristich-peti-letech-pristehovalci-za-vydobytky-zapadnispolecnosti/>
15. FAY, Bill. What is Identity Theft? Debt.org [online]. 2019 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.debt.org/credit/identity-theft/>
16. KOLOUCH, Jan. CyberSecurity [online]. Praha: CZ.NIC, 2019 [cit. 2022-05-25]. ISBN 978-80-88168-34-8. Dostupné z: <https://knihy.nic.cz/>.

17. Teroristická hnutí a jejich ideové základy. E15.cz, [online] 30. 5. 2017. [cit. 2022-05-28]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/the-student-times/teroristicka-hnuti-a-jejich-ideove-zaklady-1333091>

Seznam zkratk

EU- Evropská unie

NATO- Severoatlantická aliance

RZ- Rozvojové země

IT- Informační technologie

IRA-

WH- White Hacker

BH- Black hacker

GH- Grey hacker

MVČR- Ministerstvo vnitra České republiky

CERT- Computer Emergency Response Team

CSIRT- Computer Security Incident Response Team

ENISA- European Union Agency for Cybersecurity

Seznam tabulek a grafů